

УНІВЕРСИТЕТСКА БІБЛІОТЕКА

**Пісні для учнів
молодших та середніх класів
загальноосвітньої школи**

**Методичні рекомендації Є.Шуневич
Фортепіанний супровід Т.Козій**

**Дрогобич
2009**

Пісні для учнів
молодших та середніх класів
загальноосвітньої школи

Методичні рекомендації Є.Шуневич
Фортепіанний супровід Т.Козій

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. (протокол № 6 від 21. 05. 09 р.)

Ш. 96 Пісні для учнів молодших і середніх класів загальноосвітньої школи // Методичні рекомендації Є.Шуневич, фортепіанний супровід Т.Козій. Навчально-методичний посібник. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І.Франка, 2009. – 32 с.

Даний навчально-методичний посібник адресовано педагогам і студентам музично-педагогічних факультетів, де одним з профільюючих предметів у системі підготовки вчителя загальноосвітньої школи є «Постановка голосу». Методичні рекомендації щодо вивчення шкільної пісні у класі вокалу розроблені згідно з Програмами навчальної дисципліни «Постановка голосу» для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня Бакалавр 6.010100 та Спеціаліст 7.010303 (затверджених вченою радою ДДПУ ім. Франка).

За період навчання студент повинен оволодіти цілою складною системою знань, умінь і навичок стосовно процесу звукоутворення, вокального дихання, режиму роботи та гігієни голосового апарату, розвитку дикції та артикуляції. Саме при вивченні шкільної пісні студент може застосувати всі набуті знання, вміння і навички у класі постановки голосу та основного інструменту. Проте студентам, основним інструментом яких є не акомпануючий (струнні та духові) важко справлятися зі складною фортепіанною фактурою пісень, що пропонуються для вивчення. Саме у поєднанні доступності, простоти фортепіанної фактури з оволодінням прийомами фортепіанної техніки полягає цінність даного навчального посібника і запропонованих для вивчення пісень шкільного репертуару. Також вказані є основні завдання, методи та елементи, якими можна користуватися у роботі, дані рекомендації допоможуть молодим вчителям та студентам, які перебувають на практиці в загальноосвітній школі.

ББК 85. 314

Відповідальний за випуск: професор кафедри народних музичних інструментів та вокалу ДДПУ ім. І.Франка К.Сятецький.

Рецензенти: Е.Тайнелъ – кандидат педагогічних наук, професор Львівського державного університету ім. І.Франка

І.Фрайт – кандидат педагогічних наук, доцент ДДПУ ім. І.Франка.

Вступ

Навчальна дисципліна «Постановка голосу» є однією з профілюючих у системі підготовки вчителя загальноосвітньої школи. Згідно з програмою навчальної дисципліни для фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» 6.010100 та «Спеціаліст» 7.010303 робота у класі має бути скерована на вивчення творів художньої вокальної класики для вироблення високопозиційного, опертого звуку, співацького дихання, кантиленного звучання, дикції, артикуляції, рухливості голосу та пісень шкільного репертуару.

Мета праці – методична допомога у подоланні певних проблем вивчення і виконання під власний супровід пісень шкільного репертуару, подача певних інтерпретаційних рішень.

Проблема забезпечення школярів пісенним репертуаром є завжди актуальною. Змінюються шкільні навчальні програми, життя навколо нас модернізується, життєві темпи пришвидшуються.

Сьогодні у школі послуговуються фонограмами, шкільні урочистості важко уявити без використання звуковідтворюючої техніки – музичних центрів, звукових підсилювачів, мікрофонів. Все це відбувається на вимогу часу.

Все ж базовою, опорною є робота вчителя музики в класі з дітьми, і застосовується на уроці акустичний акомпануючий інструмент.

Даний збірник має на меті допомогти тим студентам і молодим фахівцям які не володіють фортепіано на достатньому рівні, а тому не можуть виконати представлені в інших репертуарних збірниках пісні, що мають складний з точки зору фактури і піанізму супровід.

При створенні супроводу ми намагалися виклад фортепіанної партії зробити максимально зручним, щоб увага виконавця не розсіювалась по всій клавіатурі і фактура протягом пісні зберігалась.

Вибираючи пісенний матеріал до збірника, визначальними стали наступні чинники:

- 1) **мелодія** твору повинна бути виразною, яскравою;
- 2) **діапазон** пісні має відповідати робочому діапазону дитячих голосів;
- 3) твори представляють різні пісенні **жанри** – календарно-обрядові, лірико-побутові, стрілецькі, дитячі пісні сучасних композиторів.

Опрацьовуючи і використовуючи на практиці цей репертуар виконавці, основним інструментом яких є струнні або духові інструменти (тобто не акомпануючі) можуть опанувати фортепіано як супроводжуючий інструмент і навіть самотійно створювати супроводи до інших пісень.

Вивчення пісень шкільного репертуару у класі постановки голосу

У класі постановки голосу важливе значення має вивчення пісень шкільного репертуару, які в комплексі спеціальних дисциплін, що вивчаються на музично-педагогічному факультеті, повинні максимально підготувати студента до самостійної роботи у загальноосвітній школі.

Навчання має бути професійно направленим, що передбачає формування у студентів особистих якостей педагога, а також орієнтацію навчальних дисциплін на школу.

Тому робота над шкільною піснею у класі постановки голосу є однією з найважливіших ланок у навчально-виховному процесі.

Постановка голосу – предмет, який базується на знанні методики музичного виховання, сольфеджіо, історії вокального виконавства, вмінні володіти вокально-технічними навичками для вільного звучання голосу. Одним з основних навчальних завдань у класі постановки голосу є підготовка до правильної професійної вокальної роботи з учнівським колективом, шкільним хором. У процесі вивчення даного предмету до індивідуального робочого плану кожного студента обов'язково включаються твори шкільного репертуару, та визначаються форми їх опрацювання. Шкільні пісні добираються залежно від рівня підготовки володіння інструментом, набутих вокально-технічних навичок.

Твори шкільної програми з музики входять до матеріалу всіх спеціальних предметів і вивчаються кожного семестру. Це сприяє найповнішому застосуванню вивченого у практичну діяльність і ефективному поєднанню в циклах музичних предметів (основний інструмент, хорове диригування, постановка голосу, хоровий клас). Такий підхід допоможе студентам практикантам під час роботи в школі, де є можливість опанувати методику вивчення вокальних творів на уроках музики, використавши музичний матеріал, який опрацьовується з учнівським колективом. Твори, що пропонуються для вивчення, охоплюють пісні, які виносяться на державний іспит з методики музичного виховання, що допомагає успішному розв'язанню завдань професійної підготовки музиканта-педагога.

Шкільні пісні, які вивчаються на уроках постановки голосу – це твори, передбачені шкільними програмами з музики. Зважаючи на відродження національної школи вчителі – практиканти можуть вносити певні зміни чи доповнення в репертуарний список, включати як напівзабутий матеріал, який свого часу звучав у школах (мається на увазі «Співаники» Ф.Колесси, М.Гайворонського, І.Воробкевича, В.Матюка, Д.Січинського та ін.), який повертає нас до рідних національних джерел, так і пісні сучасних композиторів, які пишуть для дітей.

Пісні належить провідна роль у вокально-хоровій діяльності вчителя музики. Тому якість підготовки майбутнього фахівця у класі постановки голосу залежить від організації процесу засвоєння матеріалу і методів роботи над ним.

Найраціональнішими шляхами засвоєння пісень є: практично-виконавський; покази і пояснення; методичне застосування різних видів аналізів шкільного репертуару.

Практично-виконавський метод реалізується при використанні таких форм: ілюстрація пісні, ескізне вивчення, читання з аркуша.

Ілюстрація твору – правдиве художнє виконання, якому передую індивідуальна робота під керівництвом викладача, при якій показуються всі технічні і художні варіанти музичного зразка.

Для ілюстрації вибираються з пропонованих для опрацювання твори, які несуть складні музично-освітні і художньо-виконавські завдання.

Ескізне вивчення – це накреслення етапів роботи над твором з аналізом виконавських труднощів і освітніх вимог.

Для ескізного вивчення пропонуються менш складні пісні і передбачаються

елементи самостійної роботи студента.

Читання з аркуша – початковий етап роботи над твором. метою якого є розширення репертуару шкільної програми при загальному ознайомленні з певною піснею. Матеріал, що обирається для читання з аркуша має бути простим і доступним, твори можуть пропонуватись для самостійної роботи або вибірково контролюватись викладачем.

Практичне засвоєння пісень шкільної програми передбачає використання комплексу педагогічних дій, які реалізуються за допомогою певних прийомів, що поділяються на покази і пояснення.

Покази, у свою чергу, діляться на ізольовані та комбіновані. Ізольовані покази включають різні види вокальних та інструментальних вправ. Комбіновані поєднують спів і гру на музичному інструменті; диригування і спів; диригування і гру на музичному інструменті.

Покази діляться на вокальні, інструментальні і диригентські, які використовуються при ілюстрації пісень, співочих вправ (під час розспівок).

На початковому етапі вивчення шкільної пісні робота спрямовується на оволодіння і вдосконалення ізольованих показів: диригентських – графічна точність і чіткість показів, ритмічність, виразність жесту, підготовка вступу і зняття, свобода диригентського апарату; вокальних – художнє виконання твору (точне відтворення мелодії і тексту), чистота інтонування, фразування, чіткість дикції, артикуляції, правильне звукоутворення; інструментальних – виконання твору з використанням функціонального розмежування рук (гра мелодії чи різних варіантів фортепіанного супроводу однією або двома руками), переконливість інструментального показу.

При успішному засвоєнні вищезгаданих показів можна приступати до початкового опрацювання комбінованих прийомів: вокально-інструментальних, вокально-диригентських, які є дуже ефективними. Такі покази мають враховувати можливості студента, складність пропонованого матеріалу.

Найважливіше значення серед усіх видів показу має вокальний, бо спів є основою уроків музики. При цьому виді роботи до майбутнього вчителя музики ставляться такі вимоги: спів повинен бути максимально наближеним до звучання дитячого голосу; головна увага має приділятися правильному високопозиційному звуку; виконання має бути художнім, образним, емоційним.

Володіння вокальними прийомами дає можливість вчителю вільно змінювати свої ілюстрації залежно від мети. Це може бути: рельєфне виділення окремих музичних побудов чи зворотів мелодії, співставлення різних варіантів виконання, спів мелодії на задану голосну чи склад.

Важливо, щоб студент добре засвоїв музичний матеріал, це дає змогу вільно переключатись з одного завдання на інше, не порушуючи структури заняття.

Майбутній вчитель повинен підтримувати своїм співом учнів під час виконання пісні, виправляти недоліки у звучанні.

Вчитель музики має бути добрим виконавцем – грамотно відтворювати мелодію, акомпанувати собі і класу під час співу, вміти гармонізувати твір при виконавських труднощах, коли учні не справляються з акапельним співом. При використанні інструментальних прийомів основним завданням є контроль за діями учнів, особливостями музично-слухового сприйняття.

Навчальні завдання інструментального показу – вміння переключатись з гри акомпанементу на гру мелодії, з одного голосу на інший; використання супроводу в різних варіантах: оригінальному, спрощеному, у вигляді гармонічної вертикалі; виконання з різними ритмічними малюнками; зміна характеру звукоутворення, фразування, динаміки.

Для забезпечення успішної вокально-хорової роботи майбутній фахівець повинен, окрім вільного володіння своїм голосовим апаратом, вокально-технічними навичками освоїти різні диригентські прийоми. Саме з цією метою пов'язане відпрацювання

слухомоторних зв'язків, обумовлених мистецтвом хорового диригування, розвиток асоціацій, як необхідний компонент для художнього виконання твору, встановлення контакту з уявним хором.

Особливо ефективні прийоми показу графічних зображень при використанні методу відносної сольмізації, запропонованого у музичній системі Золтана Кодаї і Карла Орфа.

У кожному конкретному випадку потрібно критично підходити до вибору певного прийому, зважаючи на музичний матеріал і доцільність моделювання показів.

Хоровий спів часто вимагає поєднання прийомів для того, щоб покращити якість виконання. Практикуючі вчителі доводять, що найдоцільнішим є вокально-диригентський показ: пісня виконується високопрофесійним голосом (інтонація, висока звукова позиція, дикція, фразування) і мелодія відтворюється у диригентському жесті. При виконанні хором такий комбінований прийом сприяє кращій якості звуку учнів.

Вокально-інструментальний показ – це спів під власний супровід. Він використовується при ілюстрації пісень, гри й співі мелодії у двоголоссі, коли один голос співається, а другий – відтворюється на інструменті. Цей прийом дає відчуття музично-слухової опори і використовується на уроках та в позакласній роботі, зокрема з учнівськими хорами. Для застосування цього методу вчителю необхідно досконало володіти інструментом і вокально-технічними навичками.

Рідше використовується інструментально-диригентський показ, він найчастіше застосовується епізодично. Вчитель однією рукою виконує мелодію на інструменті, а другою – показує її співвідношення по висоті і метроритму.

Методичне моделювання набутих вокально-хорових навичок дає можливість краще засвоїти музичний матеріал, контролювати за сприйняттям учнів.

При вивченні шкільних пісень головними мають бути проблеми хорового виховання і виконавства. Тому в центрі уваги вчителя музики повинен переважати вокальний аспект – робота над чистотою інтонування, якість звукоутворення, правильне дихання, звуковедення, фразування.

Педагогічні дії вчителя відносно керівництва співочою діяльністю школярів реалізуються не тільки у вигляді певних прийомів, які поділяються на покази і словесні пояснення. Підготовка студентів до практичної діяльності охоплює роботу з виконання різних видів аналізу: виконавського, вокально-хорового, музично-теоретичного, історико-стилістичного, анотації шкільної пісні. Можна використати і форму музичної співбесіди. Аналіз допомагає чітко спланувати хід вокально-хорової роботи з дітьми, передбачити труднощі і етапи роботи над їх подоланням, а також уміти дати методичну оцінку репертуару. Всі види аналізу повинні сприяти якісному процесу розучування шкільних пісень.

Аналіз визначає: місце і значення твору в шкільній програмі, тематизм музичного матеріалу, значення твору в досягненні поставлених навчальних завдань і мети уроку, види музичної діяльності учнів, передбачені для ефективної роботи над твором, варіанти виконання, які пропонує вчитель.

Для того, щоб правильно відтворити образ, необхідно зробити музично-теоретичний і вокально-хоровий аналіз. Ці види аналізу вимагають від виконавця проникнення в музичну тканину через характеристику виконавських засобів (динаміка, агогіка, тембр, фразування, розстановка дихання, диригентсько-виконавські труднощі, вокальні завдання). Виконавський аналіз включає план розучування твору: розглядає основні етапи роботи, визначає зміст і послідовність кожного етапу із зазначенням методичних прийомів. Вокально-хоровий аналіз охоплює визначення типу і виду хору, діапазону хорових партій, теситурних умов, визначає стильові особливості даного твору.

Музично-теоретичний аналіз шкільного твору ставить такі вимоги: визначення музичної форми, аналіз мелодії, гармонічний аналіз, особливості метро-ритму фактури, висвітлення взаємозв'язку літературного і музичного текстів.

Однією з головних форм аналізу для майбутнього вчителя музики є анотація шкільної пісні, яка охоплює елементи всіх згаданих видів аналізу, дає оцінку емоційному змісту твору, виконавських особливостей, навчальних завдань, ставить освітні і художні вимоги.

Методичне застосування різних видів аналізу на початковому етапі навчання передбачає оволодіння всіма пропонованими вилами роботи над партитурою і вміння виконати певний вид аналізу для кожного твору залежно від поставленої мети.

Індивідуальна робота в класі постановки голосу дає можливість використовувати різні види аналізів для глибшого опрацювання шкільних пісень. Педагог повинен визначити, який вид аналізу застосувати для певного шкільного твору, беручи до уваги те, в якому напрямку ведеться робота над твором, який вид аналізу буде найдоцільнішим і краще сприятиме успішному використанню твору в практичній діяльності з дітьми.

Опрацювання і засвоєння пісень шкільного репертуару в класі постановки голосу є важливим моментом навчально-виховного процесу. Цьому виду діяльності на занятті повинно відводитись приблизно 10 хвилин. Чітко визначені за рівнем складності поетапно (з 1-го по 8-й клас) вивчення цих творів є обов'язковим для всіх студентів.

Основним завдання предмету «Постановка голосу» є оволодіння студентами вокально-технічними навичками, високопозиційним звуком, диханням, чіткою. Дикцією і артикуляцією. При вивченні пісень шкільного репертуару студенти повинні застосовувати набуті навички на уроках постановки голосу та основного інструменту, отже у студентів має формуватися свідоме, професійне ставлення до виконання шкільної пісні. Оскільки студенти музпедфакультетів мають різний рівень підготовки, у них відсутній вокальний досвід, виникають певні психолого-педагогічні труднощі, які особливо помітні на початковому етапі навчання. Часто студенти з високим рівнем професійної підготовки недооцінюють важливість вивчення шкільного репертуару. Тому введення шкільних пісень у програму постановки голосу та основного інструменту повинна передувати педагогічна підготовка студентів. Вона охоплює бесіди про майбутню спеціальність вчителя музики, значення володіння вокальними навичками, своїм голосовим апаратом, особливості виконання дітьми і для дітей. Спеціально спрямовані з курсів лекційно-практичних занять з педагогіки і психології повинна враховувати специфіку майбутньої професії. Глибокі знання психологічних особливостей дітей шкільного віку, засвоєння і апробація під час педагогічної практики, теоретичних і практичних знань дають змогу студенту проявити рівень своєї фахової підготовки.

Виконання шкільної пісні має бути зразковим, з бездоганим розв'язком вокально-виконавських завдань. Вивчений і опрацьований твір виноситься на модульну контрольну роботу щосеместру.

Робота в класі постановки голосу над шкільними творами передбачає використання різних методів засвоєння і їх моделювання шляхом розв'язання навчально-пізнавальних завдань: на основі інформації, яку отримує студент, формуються певні вокально-методичні вміння і навички. Матеріал засвоюється свідомо, а студент самостійно працюватиме зі спеціальною літературою при поясненнях і контролі викладача. Процес педагогічного засвоєння шкільних пісень сприяє формуванню майбутнього вчителя, готового до практичної діяльності у загальноосвітній школі.

МЕТОДИЧНИЙ КОМЕНТАР

Фортепіанні супроводи створені до пропонованих пісень мають на меті допомогти студенту оволодіти певними фактурними прийомами, втілити практиці знання з гармонії, поліфонії і концкласу.

Ми намагались познайомити студентів із різноманітністю фактур, створити характерний вступ і водночас піаністично зручний супровід до кожної пісні, поєднати навчально-методичні завдання із творчістю. Багатьом цей збірник допоможе здійснити і власні перші кроки в композиції і аранжуванні.

В збірнику представлені наступні пісенні жанри:

– **патріотичні** – «Гей там на горі Січ іде» (оригінал B-dur). Завдання: поєднання в партії правої руки мелодичної і супровідної ліній, вміння їх динамічно диференціювати;

«Січова пісня» – завдання: оволодіння акордовою фактурою у рухливому маршовому темпі;

«Українка» – завдання: оволодіння технікою так званих «альбертєвих басів» – жвавий рух дрібними тривалостями в лівій руці;

– **календарно-обрядові** – «Нова рада» (коляда, оригінал в a-moll). Завдання: оволодіння штрихом legato в акордових послідовностях;

«Женчик» (веснянка) – в супроводі уникаються гармонізаційні стереотипи. Завдання: оволодіння дрібною технікою у правій руці в жвавому темпі;

«Жучок» (веснянка, оригінал – a-moll). Завдання: динамічна диференціація головної і супровідної ліній в партіях правої і лівої руки;

«Жучок» (гаївка). Завдання: вміння динамічно диференціювати мелодичні лінії в гомофонному і гармонічному викладах;

– **лірико-побутові** – «Калино!». Завдання: оволодіння штрихом legato в паралельному русі обох рук;

«Весна». Завдання: оволодіння технікою виконання гармонічних інтервалів штрихом staccato.

– **дитячі** – «Безконешна». Завдання: оволодіння технікою виконання поліфонічної фактури – показ вступів нових голосів, проведення їх ліній в різних динамічних нюансах;

«Доцику». Завдання: оволодіння штрихом legato в акордових послідовностях;

«Іжачок». Завдання: в партії лівої руки динамічно розділити дві лінії – басу (половинна нота) і супровідних синкоп (восьма пауза, четвертна нота, восьма нота), в партії правої руки – виразно провести мелодії на фоні підголосків;

«Парасолька». Завдання: оволодіння певним фактурним викладом із збереженням чіткості і темпу;

«Ліхтарики». Завдання: оволодіння технікою акордової репетиції, проведення прихованих мелодичних голосів;

«Пануга». Завдання: оволодіння певним фактурним викладом виконання акцентованих долей, дотримання рівності і точності в жвавому темпі. З метою більшої вокалізації тексту дещо змінено ритмічний малюнок – замість коротких затактових вісімок на початках фраз тепер є четвертні, скорочені «пусті» такти в приспіві; гармонізацію приспіву більш урізноманітнено.

Гей, там на горі Січ іде

Маршово

The musical score is written for a vocal melody and piano accompaniment. It is in 2/4 time and B-flat major. The score is divided into three systems. The first system starts with a treble clef and a key signature of one flat. The vocal line begins with a whole rest, followed by a half note G4, a quarter note A4, and a quarter note Bb4. The piano accompaniment consists of a right hand with eighth notes and a left hand with a steady bass line. The second system begins with a measure rest marked '4'. The vocal line continues with the lyrics 'Січ і - де, гей, ма-ли-но - вий стяг не - се, гей, ма-ли-но - вий...'. The piano accompaniment features a more active right hand with chords and eighth notes. The third system begins with a measure rest marked '8'. The vocal line continues with the lyrics 'на-ше слав-не то-ва-рис-тво гей, ма ше-ру - є раз, два, три.' The piano accompaniment continues with a similar pattern of chords and eighth notes.

Гей, там на го - рі

Січ і - де, гей, ма-ли-но - вий стяг не - се, гей, ма-ли-но - вий...

на-ше слав-не то-ва-рис-тво гей, ма ше-ру - є раз, два, три.

2. Гей, попереду кошовий
Гей, як той орел степовий.
Гей, як той орел,
Наше славне товариство
Гей машерує раз, два, три.

3. Гей, отамане, батьку наш,
Гей, веді, батьку, вперед нас.
Гей, веді, батьку,
Наше ..

4. Гей, повій, вітре, із степів,
Гей, дай нам силу козаків.
Гей, дай нам силу,
Наше ...

5. Гей, дай нам силу, відвагу,
Гей, Україні на славу.
Гей, Україні
Наше ...

Січова пісня

Marciale *ff*

Гей, Січ і - де, кра-сен мак цві- те! Ко-му

при - кре на - ше ді - ло, нам во - но свая - те, ко - му

при - кре на - ше ді - ло, нам во - но свя - те!

f *tr*

2. Гей, Січ іде, топірцями брень!
 Кому любя чорна пітьма,
 А нам ясний день! } 2р

3. Гей Січ іде, мов бджола гуде,
 Разом руки, разом серця
 І гаразд буде! } 2р

4. Гей Січ іде, підківками брязь!
 В нашій хаті наша воля,
 А всім зайдам зась! } 2р

Українка

Весело, жваво

The first system of musical notation for 'Українка'. It consists of a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The vocal line contains seven measures of whole rests. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, with some measures containing beamed eighth notes.

8

The second system of musical notation, starting at measure 8. It continues the vocal and piano parts from the first system. The piano accompaniment maintains its rhythmic pattern, with some measures featuring beamed eighth notes and others with single notes or rests.

15

The third system of musical notation, starting at measure 15. The vocal line begins with the lyrics 'На гор - боч-ку мо - я ха-та, бі-ля ха-ти є са -'. The piano accompaniment provides harmonic support with chords and single notes.

23

The fourth system of musical notation, starting at measure 23. The vocal line continues with the lyrics 'док. Там нар - ву я гар-них кві-тів ви-пле-ту со - бі ві -'. The piano accompaniment continues with its characteristic rhythmic pattern.

31

нок. За сад-ком ву-зень-ка рі-чеч - ка все це рід-на - я зем -

39

ля Ук - ра - їн - ка, ук - ра -

44

їн - ка, ук - ра - їн - ка я

2. Мою землю боронили
Мужні хлопці молоді.
Волю над усе любили
І співали їй пісні. 2 р

Приспів:

Калиново усміхається,
Де ще є така земля?
Українка, українка, українка я (2 р.)

Нова рада стала

Andante (Звільна)

First system of the musical score. It features a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line starts with a piano (*p*) dynamic and includes a trill (*tr*) on the word 'не'. The piano accompaniment also starts with a piano (*p*) dynamic. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 3/4. The lyrics are: 'Но - ва ра - да ста - ла, як на не - бі хва - ла:'.

Но - ва ра - да ста - ла, як на не - бі хва - ла:

Second system of the musical score, starting at measure 5. The vocal line begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The piano accompaniment continues. The key signature and time signature remain the same. The lyrics are: 'над вер-те - пом звіз-да яс - на сві-ту за - сі - я - ла.'.

над вер-те - пом звіз-да яс - на сві-ту за - сі - я - ла.

2. В Давидовім дому вигравають Йому
На всі струни ударяють, Бога вихваляють / 2р
3. Пастушки з ягнятком перед тим Дитятком
На коліна упадають, Бога вихваляють / 2р
4. Просим Тебе, Царю, Ти наш Володарю
Даруй літа щасливії сьому господарю / 2р
5. Сьому господарю й його господині
Даруй літа щасливії всій його родині / 2р

Женчик (веснянка)

Allegro (жваво)

f Жен-чи-чок брен чи-чок ви-лі - та - є ко-би-то на-би-то
ви - со - ко ні - жень ку пі-дій - ма - є

The first system of the musical score is in 3/8 time. It features a vocal melody in the treble clef and a piano accompaniment in the bass clef. The vocal line starts with a forte dynamic and includes a repeat sign after the first four measures. The lyrics are written below the vocal staff.

7

ні-жень-ку про-би - то взе - ле - нім лу - гу бе-ри со - бі дру - гу.

The second system continues the melody from the first system, starting at measure 7. It also includes a vocal melody and piano accompaniment. The lyrics continue below the vocal staff.

2. Ой до схід сонечка
Женчик схопивсь,
Росою чистою
Бренчик умивсь.

Жучок (веснянка)

Moderato (помірковано) *f*

mf Хо - дить Жу - чок по до - ли - ні,

а Жу - чи - ха по ру - ни - ні.

6 *tr* *p* > Грай, Жу - чку, грай, грай, Жу - чку грай!

2. А наш Жучок невеличкий,
А на Жучку черевички.
Грай, Жучку, грай! (2)

3. А наш Жучок чорновусий,
А на Жучку жупан куций.
Грай, Жучку, грай! (2)

Жучок (гаївка)

f Andantino (легким ходом)

Хо-дить Жу-чок по до - ли - ні, а Жу-чи - ха по я - ли - ні.

5

Грай, Жу-чку, грай, не - бо - же, най ти Пан-Біг до - по - мо - же!

2. Ой ходить жук по жучині,
А дівчина по ручині

Грай, Жучку...

3. А наш Жучок невеличкий,
А на Жучку черевички.

Грай, Жучку...

4. А наш Жучок, як пан, як пан
Одягнувся в куций жупан.

Калино!

Andante (Звільна)

Ка-ли-но, ка -

ли - но, чом при лу - зі сто - їш?

Чи ся су - ші бо - їш, чи та - ки жа - лу - еш?

2. Суші ся не бою, таки не жалую;
Стала-м тай думаю, як зацвісти маю.

3. Цвіла бим червоно, всі мя люди знають:
Червоні ягідки з гіллям обламають".

Весна

Moderato

mp

Ку - ку, ку - ку! Чу-ти вліс - ку. Ку - ку,

10

ку - ку! Чу - ти вліс - ку Хо - дім спі - вай - мо,

15

ра - до ві - тай - мо Бо - жу вес - ну, Бо - жу вес - ну.

Безконешна

Andantino (легким ходом)

mf Був со - бі жу - ра - вель та жу - ра - воч - ка, на - ко - си - ли сін - ця

The first system of the musical score is in 4/4 time. It features a vocal melody in the treble clef and a piano accompaniment in the grand staff (treble and bass clefs). The tempo is marked 'Andantino (легким ходом)' and the dynamics are 'mf'.

4
пов - ні я - сель - ця. на - ша піс - ня гар - на йно - ва, по чи - най - мо ї - ї зно - ва.

The second system of the musical score is in 4/4 time. It features a vocal melody in the treble clef and a piano accompaniment in the grand staff (treble and bass clefs). The tempo is marked 'Andantino (легким ходом)' and the dynamics are 'mf'. The system begins with a measure rest marked '4'.

Дощику!

Allegro (жваво)

Музична партитура першого систем. Вона складається з трьох голосів: сопрано, альт/тенор і бас. Сопрано починає з трьох нот (додаткової, третинної та першої ступенів), які повторюються в наступних тактах. Альт/тенор і бас виконують ритмічний патерн з восьмих нот. Динамічні позначення: *p* (піанісімо) на початку, *mf* (мезіо-форте) в четвертому такті та *tr* (тріолі) в п'ятому такті. Текст: До-щи- ку, до-щи- ку!

Музична партитура другого систем, починаючи з такту 7. Сопрано виконує мелодію з нот третинної, першої та другої ступенів. Альт/тенор і бас виконують ритмічний патерн з восьмих нот. Текст: Зва-рю то-бі бор-щи-ку взе-ле-но-му гор-щи-ку.

Музична партитура третього систем, починаючи з такту 11. Сопрано виконує мелодію з нот першої, другої та третинної ступенів. Альт/тенор і бас виконують ритмічний патерн з восьмих нот. Текст: Гор-щик по-вер-нет-ся, до-щик по-ми-нет-ся.

Їжачок

сл. В.Савки

муз. Л.Равлюка

0

4

1. На со-няч ній га-ляв ці вбар-вис -то-му ліс ку я

7

я -гід ки су нич ки у ко-шик свій кла ду. Ра - ді -є сон це зне ба всі

10

ха-ю чись зда ля, та рап том на сте жин ці я стрі ла ї-жач-ка. Ї-жа

13

чок, ї жа - чок, чом у те - бе ко лю - чий бо - чок? Цей се

17

крет ти ме - ні роз ка - жи, ста несправ - жні мидру - зя ми

20

1. 2. ми. ми.

2. Погладити хотіла
Знайомого свого,
Та руку поколола
Об колушок його.
Знайомитись зі мною
Він нехотів ніяк
І сіреньким клубочком
Скотився у байрак.

Приспів.

Їжачок, їжачок,
Чом у тебе колючий бочок?
Цей секрет ти мені розкажи,
Станем справжніми друзями ми.

Парасолька

Енергійно

Музична партитура для першого системного зведення. Включено вокальну партію та фортепіанне супроводження. Темпозначення: Енергійно. Ключ: два дізми (F# і C#). Метр: 4/4. Динамічні позначення: *f* (форте) та *mf* (мезіо-форте). Вокальний текст: Ду же гар - ну па - ра -

5
Музична партитура для другого системного зведення. Вокальний текст: соль - ку да - ру - вав ме - ні та - тусь чи ще с та - ка на

9
Музична партитура для третього системного зведення. Вокальний текст: сві - ті, я ска - за - ти не бе - русь ма - с ву - ха, о - ці

13
Музична партитура для четвертого системного зведення. Вокальний текст: ма - є, у - смі - ха - єть - ся, мор - га - є. У по - го - ду до - що -

ву зне - ю міс - том я і - ду. Кап - кап -

mf

21

ка - па - є дощ Кап - кап - ка - па - є дощ Кап - кап -

sempre stac. *p*

25

кап - кап - ка - па - є дощ //дощ.

1. 2.

2. Дивуються перехожі,
Що пливуть, немов човни,
Бо такої пересольки
Ще не бачили вони.

Приспів.

Має вуха, очі має,
Усміхається, моргає.
У погоду дошову
Знею містом я іду.
Кап-кап - капає дощ.
Кап-кап - капає дощ
Кап-кап-кап-кап -
Капає дощ.

3. Повтікають чорні хмари,
Дощик сльози розіллє,
Бо в моєї парасолькаи
Чудодійна сила є.

Ліхтарики

Весело

Музична партитура для голосу та фортепіано. Перший системний розділ. Голосова партія починається з трьох тактів відпочинку, за якими слідує мелодія. Піаністський супровід починається з чотирьох тактів відпочинку, за якими слідує акордовий ритмічний рисунок. Динамічні позначення: *mf* (мезіо-форте) та *p* (піано).

Голос: Го - рять бар-вис - ті вог - ни-ки, мов

3

Голосова партія продовжує мелодію. Піаністський супровід продовжує ритмічний рисунок.

Голос: зі-ронь-ки сі-я-ють. Їх за-па ли лигно-ми-ки і пі-сень-ку спі-ва-ють. Ліс

6

Голосова партія продовжує мелодію. Піаністський супровід продовжує ритмічний рисунок.

Голос: ний при-віт ліх-та-ри-ки шлють мі-ся-цю йзір-кам. криш-

8

Голосова партія продовжує мелодію. Піаністський супровід продовжує ритмічний рисунок. Перший варіант закінчується на 11 такті, після чого слідує знак повторення.

Голос: таль-ний дзвін від-лу-ню-є у ти-ші тут і там.

2 10

2. Яс// //ти-ші тут і там.

mf *f*

1. Горять барвисті вогники, мов зіроньки сіяють.
Їх запалили гномики і пісеньку співають

Приспів:

Лісний привіт ліхтарики шлють місяцю й зіркам.
Криштальний дзвін відлунює у тиші тут і там.

- 2 Ясний ліхтарик золотий полянку освітив,
І кличе промінець іти у світ казкових див

Приспів.

Веселий мій папуга

сл. і. муз. А. Житкевича

Рухливо

mf

При - ї - хав бать-ко

tr

6

мій зда - ле-ко - го Ма - дру- гу, при - віз ме - ні впре-зент ве-

11

се-ло - го па - пу-гу. Па - пу-га мій смі-шний не ма-є що ро-

16

би-ти: ли - ше кри-чить й кри-чить, бо вмі-є го-во - ри-ти. Па-

2 21

пу - га! Па - пу - га! Кри - чить, кри - чить, па - пу - га. Па - пу - га! Па -

26

пу - га! Кри - чить, кри - чить, кри - чить, кри - чить, па -

29

1. пу - га. 2. //пу - га.

2. Не знаю я всіх слів,
Які папуга каже.
Навчу його пісень
Хай в пісню звуки в'яже.
Як вивчить хоч одну,
То випущу на волю,
Нехай почує світ
Співучу нашу мову.

Приспів.

Предметний покажчик

«альбертісвий» бас – 8
акомпануючий – 2, 3, 5
акордова фактура – 8
акустика – 3
артикуляція – 2,3,5,7
бас – 8
відносна сольмізація – 6
високопозиційний звук – 3,5,7
вокалізація – 8
вокально-диригентський – 5,6
вокально-інструментальний – 5,6
вокально-технічні навички – 4,5,6,7
вокально-хоровий аналіз – 6
гармонічний аналіз – 6
гармонічний виклад – 8
гармонія – 8
голосовий апарат – 2,5,7
гомофонний виклад – 8
двоголосся – 6
дикція – 2, 3, 5, 6, 7
динамічна диференціація – 8
динамічні нюанси – 8
диригент – 5, 6
дитячий голос – 3, 5
діапазон – 3, 6
затакт – 8
звукова позиція – 6
звуковедення – 6
звукоутворення – 2, 5, 6
інструмент – 2, 3, 4, 5, 6, 7
інтонація – 6
інтонування – 5, 6
календарно-обрядові – 3, 8
коляда – 8
композиції – 8
концлас – 8
лірико-побутові – 3, 8
мелодія – 3, 5, 6, 8
метроритм – 6
музично-теоретичний аналіз – 6
партитура – 7
піанізм – 3
підголоски – 8
поліфонічна фактура – 8
поліфонія – 8
постановка голосу – 2, 3, 4, 7
релятивна система -
репертуар – 2, 3, 4, 5, 6, 7
ритмічний малюнок – 5, 8
синкопа – 8
сольфеджіо – 4

спів – 5, 6
співаник – 4, 31
співоча діяльність – 6
стрілецькі – 3, 31
супровід – 2, 3, 6, 8
фонограми – 3
фортепіанна фактура – 2
фортепіанний супровід – 2, 5, 8
фразування – 5, 6
читання з аркуша – 4, 5
шкільна пісня – 2, 4, 5, 6, 7
штрих – 8

legato – 8
staccato – 8

Іменний покажчик

Воробкевич І. – 4
Гайворонський М. – 4
Колеса Ф. – 4
Матюк В. – 4
Навроцький В. – 4
Січинський Д. – 4

Література

1. Ф.Колесса. Шкільний співаник. Київ, «Музична Україна», 1991.
2. Стрілецькі пісні. Київ, «Музична Україна», 1992.
3. А.Житкевич. Пісенний зорепад. Тернопіль, 2002.
4. О.Івашко. Краплинка. Пісні, народжені в Судовій Вишні. Приватне видання.
5. Збірник пісень для малят. Львів, 2005.

ЗМІСТ

1. Вступ.....	3
2. Вивчення пісень шкільного репертуару в класі постановки голосу.....	8
3. Методичний коментар.....	9
4. Гей, там на горі.....	10
5. Січова пісня.....	11
6. Українка.....	13
7. Нова рада.....	14
8. Женчик (веснянка).....	15
9. Жучок (веснянка).....	16
10. Жучок (гаївка).....	17
11. Калина.....	18
12. Весна.....	19
13. Безконечна.....	20
14. Дощику.....	21
15. Їжачок.....	23
16. Парасолька.....	25
17. Ліхтарики.....	27
18. Веселий мій папуга.....	29
19. Предметний показчик.....	30
20. Іменний показчик.....	31

Навчально-методичне видання

Пісні для учнів
молодших та середніх класів
загальноосвітньої школи

Методичні рекомендації Є.Шуневич
Фортепіанний супровід Т.Козій

Головний редактор
Ірина Невмержицька

Редактор
Леся Грабинська

Технічний редактор
Наталя Намачинська

Коректор
Світлана Беуко

Здано до набору 28. 04. 2008 р. Підписано до друку 28. 05. 2009р. Формат 60х84/16. Папір офсетний. Гарнітура. Times. Наклад 300 прим. Ум. друк. 1,98 арк. Зам. 76.

Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. (Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 2155 від 12. 04. 2005 р.) 82100. Дрогобич, вул. І.Франка, 24, к.43, тел. 2 – 23 – 78.